

เทศน์เช้า วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรมๆ เพื่อหัวใจให้ชุ่มชื่น หัวใจมันแห้งแล้ง หัวใจมันเปลี่ยวเหงาใจ มันเครียดมันกดดันหัวใจเรามากๆ ทั้งๆ ที่มันอยู่กับเรานะ ของของเราแท้ๆ เลย ของของเรา มันควรจะให้ความสุขความสงบความดีงามกับเรา แต่ทำไมมันให้แต่ความทุกข์ความยากกับเราล่ะ

ถ้าให้ความทุกข์ความยากกับเรานะ เวลาคนเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมีพุทธะ มันมีผู้รู้ มันมีจิตวิญญูญาณไง จิตวิญญูญาณนั้นสมบัติที่มีค่า สมบัติที่มีค่านั้นถ้ามันเบิกบาน ถ้ามันทำความสงบของใจได้มันผ่อนคลาย มันผ่อนคลายมันมีแต่ความสุข

เวลาพระเดินจงกรมนะ เวลาเดินจงกรมไปเดินจงกรมมา เหมือนมันลอยไปลอยมานะ โอ้ย! มันเบา มันมีความสุขมากเลย แต่ความสุขนั้นต้องแลกมาด้วยความเพียร ความวิริยะ ความอดุสสาหะ เพราะอะไร

เพราะเราโดนกิเลสครอบงำไง เราโดนกิเลสครอบงำไว้ เราไม่เข้าใจในเรื่องตัวของเราไง เราเข้าใจเรื่องวิชาการทั้งหมด เห็นไหม วิชาการนั้นเอามาเป็นวิชาชีพ เอามาทำหน้าที่การงาน

แต่คนที่ปฏิบัติภาวนาไหวพริบพลิกแพลงเอาสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์กับเรา เอาสิ่งนั้นมาเป็นปัญญาของเรา เอาสิ่งนั้นเพื่อเอาตัวรอดจากสังขมไง แต่ถ้าคนไม่มีปัญญาก็ศึกษามาเหมือนกัน แต่ปฏิบัติภาวนาไหวพริบไม่ทันกัน เราก็เป็นเบี้ยล่างเขา เป็นผู้เสียเปรียบตลอดเวลา

สิ่งนี้เรามาศึกษาๆ ศึกษาหาเพื่อหาสัจจะความจริง แล้วถ้าจะเอาชนะ จะเอาเป็นผู้ที่มีปฏิบัติภาวนาไหวพริบ เป็นผู้ที่ควบคุมได้ มันก็ควบคุมด้วยสติ ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยสติของเราๆ แล้วสติมันมาจากไหนล่ะ สติคือการฝึกหัดๆ นี่ไง

วันนี้วันสำคัญของชาตินะ วันนี้วันจักรี วันจักรีเพราะอะไร เพราะเป็นวันสถาปนา
ราชวงศ์จักรี เพื่ออะไร เพื่อความมั่นคงของชาติ ด้วยผู้ปกครองที่มีคุณธรรมในหัวใจ ถ้ามี
คุณธรรมในหัวใจจะปกครองประชาชนแบบลูกแบบหลาน ถ้ามีความเดือดร้อนขังใจให้มาตี
ระฆังให้มาตีกลอง นี้ปกครองแบบลูกแบบหลาน เพราะอะไร เพราะหัวหน้าที่ดีๆ ไง

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรม องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเมตตาธรรมนะ
ปรารภณา

การปลงธรรมสังเวชๆ เราเห็นคนทุกข์คนยาก คนที่มีความลำบาก เราเห็นแล้วมัน
สะเทือนใจนะ นี่คุณธรรม ธรรมสังเวช มันเป็นธรรมๆ มันสะเทือนใจเราเพราะอะไร เพราะเขาไม่
มีสติปัญญาสามารถเข้าถึงอันนี้ได้ไง เขาก็ต้องใช้ชีวิตของเขาแบบกระเสือกกระสนไปนะ มัน
สังเวช

ถ้ามันสังเวช เวลาเราคิดอยากจะช่วยเหลือเจือจานคนๆ มันก็ช่วยเหลือเจือจานจาก
สติปัญญาของเขา ถ้าเขามีสติปัญญาของเขา เขาก็จะพาชีวิตของเขาให้ไปความร่มเย็นเป็นสุข

ถ้าเขาไม่มีสติปัญญาของเขา ทุ่มเทไปเท่าไหนก็ไม่พอ ทุ่มเทไปเท่าไรก็ไม่เหลือ ทุ่มเทไป
เถอะ ตัณห์มันล้นฝั่ง

เวลามหาสมุทรทะเลมันยังมีขอบมีเขต มันมีฝั่งมีฝาของมัน มันท่วมจากที่สูงไม่ได้หรอก
แต่ก็เล็ดตันทหาความทะยานอยากมันท่วมถึงเขาเอเวอเรสต์รอบไปเลย ซ้ำมไปเลยนั่นนะ มันไม่
มีวันพอหรอก ตัณห์หาความทะยานอยากของคนไม่มีวันพอ แล้วยิ่งคนที่มันไม่มีสติปัญญา เรา
ถมไปขนาดไหนมันก็เป็นเหยื่อตลอดไป

ถ้ามันเป็นธรรมๆ เป็นธรรมขึ้นมาจากสติปัญญา ถ้าฝึกหัดสติปัญญา เราเห็นคุณค่าๆ
มันก็เริ่มต้นมาจากพันธุกรรมของจิตๆ นี่แหละ

ถ้ามีพันธุกรรมของจิต ถ้าจิตมันดีงาม จิตที่มันดีงามเข้ากันโดยธาตุ ลูกศิษย์พระสารี
บุตรเป็นปัญญาวิมุตติทั้งหมด ลูกศิษย์พระโมคคัลลานะชอบฤทธิ์ทั้งหมด ลูกศิษย์ของเทวทัต
ลามกทั้งหมด มันคบเพื่อนมันนั่นนะ คนรอบข้างนั่นนะ ถ้าคนไม่มี เราหลีกเราเว้น

นี่ไง เพื่อนแท้ มิตรเทียม คนเทียมมิตร ถ้ามิตรแท้ๆ นะ ถ้ามิตรแท้ เราพลาดพลังสิ่งใดไป
เขาปกป้องดูแลเรานะ ใ้อมิตรเทียม เรามั่นคงแค่ไหนมันมาปกอลอกทั้งนั่นนะ มันมาปกอลอก
ทั้งนั่นนะ นี่ไง สิ่งที่ไม่ดีสติปัญญา มันก็เป็นเหยื่อ

ถ้าเรามีสติปัญญาๆ พันธุกรรม พันธุกรรมมันไม่ครบ มันแยกมันแยะไป เพราะอะไร
เพราะว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนะ ทอดดูระเลย มันจะสอนใครได้ๆ
ถ้าจะสอนใครได้

คนที่มีสติปัญญาขนาดนั้น คนที่มีสติปัญญาที่จะแทงทะลุในธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถ้าคนที่มีสติปัญญา คนที่มีอำนาจวาสนามันก็เริ่มต้นจากตรงนั่นนะ
เริ่มต้นจากคิดดี ใฝ่ดี ทำดี สิ่งใดที่หาสิ่งที่ดีงามๆ ของเรา ดีงามเพื่ออะไร

ถ้าดีงามโดยกิเลส ดีงามของมันด้วยความรำพันนะ มีแต่ความทุกข์ๆ ทำดีแล้วไม่ได้ดีๆ

ทำดีปิดทองหลังพระ ทำดีทิ้งเหวๆ ไร ทำดีก็เพื่อความดีของเรา เราทำดีของเรา เราอยู่ที่
ไหนด้วยความองอาจกล้าหาญนะ ผู้ที่มีศีลบริสุทธิ์จะเข้าสังคมไหนก็ได้ ที่นี้เราทำความดีของเรา
เราๆ ถ้ายังไม่ถึงเวลาของเรา เราก็ยังทำคุณงามความดีของเราทั้งสิ้น เว้นไว้แต่เราต้องป้องกัน
ตัวไ้

เวลาป้องกันตัว คนมาเอารัดเอาเปรียบ คนมาข้อมาโกง เราไม่ทำกับเขาหรอก เราหลบ
หลีก แต่พระโพธิสัตว์ๆ คนที่ยิ่งเอารัดเอาเปรียบเขายังให้คนนั่นให้มาก แล้วคนที่จะดูแลแก้ไขก็
แก้ไข นี่พูดถึงพระโพธิสัตว์ที่ดีงาม

แต่ถ้าหัวใจของเรายังไม่สูงส่งขนาดนั้น คนที่เขาเอารัดเอาเปรียบเรา เราหลีกเราเว้น เรา
ไม่ยุ่งกับเขา

ถ้าเราช่วยเหลือเจือจานคนทุกข์คนจนได้ เราช่วยเหลือเจือจานเขา เวลาเราทุกข์เราจนนะ ไม่มีจะกิน ไม่มีจะกินมันทุกข์ยากมาก ถ้ามันทุกข์ยากมากนะ เราได้ให้อาหารค่าข้าวกับใคร แม้แต่มีหนึ่งนะ

เวลาเขาคิดของเขาๆ นะ เวลาเราทุกข์เรายากๆ คนที่ปากกัดตีนถีบ แล้วมีฐานะที่ว่าเราทุกข์เรายากนะ เวลาเขาพูด “เราเคยทุกข์ยากมาก่อน เราเคยทุกข์ยากมาก่อน”

หลวงตามหาบัวเวลาท่านเทศน์สอนพระ ท่านสอนพระท่านบอก ท่านเป็นพระผู้น้อยมาก่อน ท่านเป็นพระผู้น้อยมาก่อน

คำว่า “เป็นพระผู้น้อยมาก่อน” อยู่หางแถวหนุนนะ อยู่หางแถวขึ้นมา สิ่งที่เหลือถึงหางแถวมันมีแต่น้ำต้มผัก อย่างอื่นหัวหน้าเอาไว้หมดเลย แต่ถ้าเป็นหัวหน้าที่ดีงาม มีที่บ้านตาดเท่า นั้นนะที่เวลาแจกอาหารให้ย่อนจากท้ายแถวขึ้นมา ให้ท้ายแถวได้ตักก่อน ให้สามแถวได้ตักก่อน สามแถวน้อยหรือท่านอาจารย์ใหญ่ก็มีปากมีท้องเหมือนกัน

ปากท้องนี้เหมือนกัน คนเราหิวกระหายเหมือนกัน คนมีทุกข์มียากเหมือนกัน แต่คนที่มีคุณธรรมๆ นั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ คนที่มีคุณธรรมๆ เขาต้องฝึกหัดของเขาขึ้นมา

ถ้าฝึกหัดขึ้นมาแล้ว ใจเรื่องธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ โรคหิวเป็นโรคธรรมชาติของมนุษย์ สิ่งมีชีวิตต้องการอาหาร ขาดอาหาร เสียชีวิต สิ้นชีวิตนั้นไป ใจนี้เป็นธรรมชาติ ถ้าใจเป็นธรรมๆ วัตถุประสงค์ไม่ทำร้ายใครไม่ทำลายใครทั้งสิ้น

สถานะของความเป็นมนุษย์ สถานะของสิ่งมีชีวิตมันก็มีค่าเท่ากัน แต่หัวใจที่มีค่า หัวใจที่สูงส่งเขาเสียสละได้ แต่คนที่ทมิฬทวมหัวมันไม่ยอมนะ ฉันทูยิ่งใหญ่ ฉันท้องฉันท่อน คราวหน้าต้องตักก่อน

ฉันทไม่หมดหรอก ให้ฉันทจนตายก็ไม่หมด แต่กิเลสมันจะกว้านไว้หมด ไปแจกข้างหลังก่อนไม่ได้ มันเสียเปรียบ มันเสียหน้า มันไม่ยอม นี่ดูกิเลสสิ มันกินไม่หมดหรอก

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ ขึ้นมา ครูบาอาจารย์ท่านให้แจกจากท้ายขึ้นมาก็มี ให้แจกจากหัวไปก็มี ไปแจกท้ายขึ้นมา แจกแต่ท้ายบ่อยๆ เข้าเดี๋ยวมันจะหางชี้เง เดี่ยวหางชี้เดี๋ยวมันจะทมิฬทวมนะ แต่เวลาให้ท่านให้เป็นครึ่งเป็นคราว

คำว่า “ให้เป็นครึ่งเป็นคราว” เป็นการฝึกฝน เป็นการทำให้เห็นนะ พอทำให้เห็น คนมันได้คิดนะ ถ้าคนมันได้คิดนะ ทำไมท่านทำอย่างนั้น แล้วท่านทำอย่างนั้น ถ้าเป็นทางโลกบอก “ไม่ได้ ต้องเป็นผู้อาวุโสก่อน เด็กน้อยจะมาทำอย่างนั้นไม่ได้” นี่เวลามันเข้าข้างตัวเองไป

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ เป็นธรรมคือทำให้เห็น ทำให้เห็นเป็นการสอน คำสอนที่ประเสริฐที่สุดคือการทำให้ดู ก็ทำให้ดูๆ นะ แล้วท่านเป็นหัวหน้า ท่านควบคุมของท่านได้ นี่พูดถึงว่าถ้าจิตใจที่เป็นธรรม วัตถุมันทุกขมันยากไม่ได้ วัตถุมันไม่มีความทุกข์ความโศกใดๆ ทั้งสิ้น แต่คนที่ไปแบกไปรับ ไปยึดมันถึมันมันนะ ใอันนั้นเป็นขี้ข้า แล้วก็เอามาเสริมทิฏฐิฐานะของตน

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ สิ่งนั้นก็แค่ดำรงชีพเท่านั้นเอง ดำรงชีพขึ้นมา แต่ถ้าเป็นธรรมวินัยๆ ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา เวลาเคารพบูชา อาวุโส ภัณฑ อาวุโสนี้เป็นที่นำเคารพบูชา แต่ต้องอาวุโสที่มีคุณธรรมด้วย ถ้าอาวุโสแก่เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะอยู่นาน มันก็อาวุโสเปล่าๆ ไง

แต่ถ้าเราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็เคารพตามธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเคารพพระพุทธรูป เราไม่ได้เคารพอาวุโสที่แก่เพราะกินข้าว มันต้องมีสติปัญญาอย่างนี้มันถึงเอาตัวรอดได้ไ้

ถ้ามีสติปัญญาอย่างนี้ ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา มันคบแต่ความดี คบแต่สังฆธรรมความดีของเรา มันจะทำความชั่วไม่ได้ มันจะห่างไปเรื่อยๆ ห่างไปเรื่อยๆ ไง

แต่ถ้ามันไปคบเพื่อนคบมิตรที่ว่่าอย่างที่เป็นธาตุของตนชอบๆ ชอบอย่างนั้นนะ ถ้าชอบอย่างนั้นมันก็เข้ากับอย่างนั้นนะ ถ้ามันเข้ากับอย่างนั้นมันจะไปไหนละ

ถ้ามันทำความดีๆ เขาก็ไม่ยกย่องตนไ้ ใครจะยอมรับให้คนอื่นดีกว่าตน ไม่มีหรอก แต่ถ้ามันทำดีถึงที่สุดแล้วนะ กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรม

ข้าราชการใหญ่โตมากมายเลยเวลาไปหาหลวงปู่ฝั้น ท่านบอกว่าไม่ให้กินเหล้า

โอย! ผมต้องเข้าสังคม ไม่ได้หรอก มันเป็นสังคม ผมนี่เป็นผู้ใหญ่มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ต้องเข้าสังคม

ท่านบอกเลย ท่านมีศีล ๒๒๗ ศาลาคณะเต็มวัดทุกวันเลย ท่านไม่ต้องกินเหล้าเลย

นี่ไง เวลามันเข้าข้างตัวมันเอง

หลวงปู่ฝั้นท่านพูดเอง เราก็สังคม คุณสิ เต็มศาลาทุกวันเลย

เพราะถ้าหัวหน้าที่ดี หัวหน้าที่ดีนะ มันจะพาลูกน้อง พาสังคมไปที่ดีงาม สิ่งใดที่มันดี
งามนะ เราเขียนกฎหมาย ข้าราชการห้ามรับของขวัญเกิน ๓,๐๐๐ เขียนไว้เลยนะ ห้ามเกินกว่า
นั้นไง

นี่เวลาเขียนกฎหมายไว้แล้วมันก็ยังปลิ้นยังปล้อน มันดีดมันดีนของมันไป แต่ถ้ามันเป็น
โดยธรรม โดยธาตุ ผีก็หัดๆ เราผีก็หัดของเรา ให้มันดีโดยธาตุ ถ้าดีโดยธาตุแล้วนะ คุณงาม
ความดี

แม้แต่เรา คุณสิ เขาปล่อยนกปล่อยปลากัน เราเห็นสัตว์ เราจับสัตว์ให้มันพ้นจากวิกฤติ
เราก็มีความสุขแล้ว เวลาถ้าจิตมันสูงส่งนะ ของเล็กน้อยมันก็มีค่า ของที่โลกมองไม่เห็น มัน
มองเห็น

นี่ไง ก็เหมือนเรานี่ไง ถ้าโลกมองไม่เห็น เราจะมานั่งทนทุกข์ทรมานทำไม คิดว่าธรรมะนี้
ก็เหมือนหนังจิ้งไร เสกได้หมดทุกอย่างเลย

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ นะ ละออกทุกอย่างเลย ทำใจให้ปลอดโปร่ง ทำใจ หัวใจของเราที่
เราควบคุมได้ อย่างอื่นเราควบคุมไม่ได้ เราควบคุมสิ่งใดไม่ได้ สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม กรรม
จำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ คนที่มีบุญมีบาปมากน้อยขนาด
ไหนมันก็ฝัง นี่คุณสมบัติ

เวลาทางโลก สมบัติที่เป็นทรัพย์สมบัติอยู่ในธนาคารนั่นก็เป็นทรัพย์สมบัติทางโลกข้าว
ของเงินทอง

แต่ถ้าเป็นทรัพย์สมบัติทางหัวใจ จิตที่มันละเอียดลึกซึ้ง จิตที่มันมีคุณภาพ จิตที่มันมีคุณ
งามความดีมันเห็นสิ่งที่ดีงามเป็นความดี แต่จิตที่มันเป็นคนพาล มันเห็นความดีเป็นของไม่ดี
ถ้าเห็นการระการการานคนอื่นเป็นของดี นี่คุณภาพของจิตใจ

ถ้าคุณภาพของจิต ถ้าจิตมันทำคุณงามความดีขึ้นมา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามาเพราะอะไร มันมีสติ เวลาสตินะ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันล่องไปล่องมานะ ถ้าจิตมันลงนะ ถ้าจิตมันสงบ โอ้โฮ! มันมีความสุขมาก คนเรานะ วันๆ หนึ่งเหมือนเหาะได้ เหาะล่องฟ้ายิ่งกว่าหนังสืออีก ทำได้

แต่มันทำได้ เกิดจากความพากเพียร แล้วเวลามันคลายออกมา เวลามันคลายตัวออกมาแล้วเราก็พยายามรักษาของเรา การเข้าและการออก การเข้าและการออกสมาธิ

คนที่ทำไม่เป็นบอก “สมาธิมีด้วยหรือ สมาธิมีการเข้า การออกหรือ”

แล้วเวลาจิตคนมันคับมันแค่น จิตคนมันเครียด มันมีแต่ความทุกข์ เวลามันเข้าไปสู่ความสงบ มันสงบระงับมีความสุข แล้วมันเข้าหรือเปล่าละ แล้วเวลามันคลายตัวออกมา เวลาคลายตัวออกมาตีโพยตีพายเลย จะเอาอย่างนั้น จะเอาอย่างนั้นแล้วก็ได้ นี่ไง มันเข้ามันออกโดยที่ตัวเองยังไม่รู้ตัวเลย ไม่มีสติปัญญาสามารถดูแลตัวเองได้เลย

แต่คนที่เขาเป็นนะ เวลาเข้าสมาธิ ละเอียดเข้าไปๆ พุทโธจนพุทโธไม่ได้ มันก็คิดมันขวามันทุกข์มันยาก มันประชดประชัน มันกระที่บหัวใจเลย พอมันกลมกลืนกัน โอ้โฮ! พุทโธก็ดีเนาะ รู้สึกมันดีขึ้นๆ

นี่จะเข้าจะออกเองไม่รู้จักหรือ แล้วเวลาพุทโธมันหาย เวลามันหายหมดเลย โอ้โฮ! มันแว้งว้างไปหมดเลย เ็งรู้หรือเปล่า

แล้วเวลาจะคลายออกมานะ หลวงตาท่านถึงสอนไง ถ้าเข้าสมาธิแล้วอย่าไปกระตุกมัน อย่าไปออกพรวดพราด ถ้าเข้าสมาธิแล้วออกพรวดพราดแล้วมันจะเข้าได้ยาก ต่อไปจะทำสมาธิได้ยาก เวลาเข้าไปแล้วตั้งสติไว้ ให้มันคลายตัวของมันออกมาโดยธรรมชาติของมัน รักษามันไว้ อย่าไปพรวดพราด อย่าไปกระตุก อย่าไปขุดคุ้ย เวลาเข้าสมาธิ

เวลาครูบาอาจารย์ที่ทำสมาธิท่านรู้ถึงการเข้าและการออก เวลาออกมาแล้ว เวลาเข้าเข้าได้ยาก เวลาออก ไม่ได้พูดถึง ออกได้ง่าย

บางคนไม่เคยเข้าเลย ตีโพยตีพายอยู่อย่างนั้นนะ ไม่เคยได้เคยดีกับใครทั้งสิ้น แล้วพอถึงที่สุดแล้วนะ มันไม่มีอยู่หรอก สมาธิก็คือสมาธิ ว่างๆ ว่างๆ อย่างนี้แหละ มันไม่มีเข้าไม่มีออกหรอก ไม่ชำนาญในวสี

ไม่มีเข้าไม่มีออกมันเป็นศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมาได้อย่างไร มันเป็นมรรคขึ้นมาได้อย่างไร มันเป็นองค์ของสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา องค์ของสมาธิ มรรค ๘ มันเป็นได้อย่างไร นี่มันมีของมันอยู่ แต่คนที่ทำไม่ได้ คนที่ไม่เข้าใจก็ไม่รู้จักเลย

นี่ไง คุณสมบัติของหัวใจ คุณสมบัตินี้สติมีปัญญา มีความละเอียดรอบคอบ มีความสามารถรักษาใจของเราได้

ทั้งๆ ที่เป็นวานะ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สถานะของความเป็นมนุษย์ชั่วอายุชัษุเท่านั้นนะ แต่จิตนี้มันมากกว่านั้น ก่อนที่มันจะเกิดเป็นเรา แล้วตายไปแล้วมันไปไหน ตามกันไม่เห็น แต่บุญกรรมตามมันไป มันเป็นคนทำ มันเป็นคนสร้าง มันเป็นคนรับรู้ มันต้องไปกับเวรกับกรรมอันนั้น

แต่เราสร้างคุณงามความดีของเรา เราสร้างเหตุที่ดีๆ สร้างคุณงามความดีให้หัวใจ สร้างทุกอย่างครอบคลุมดูแลรักษาหัวใจให้เป็นสมบัติของใจนั้น เราเป็นคนฉลาด เราสร้างคุณงามความดีของเรา เราทำเพื่อหัวใจของเรา นี่ไง แล้วต้องการให้ใครมานับถือ

ฝากไปรษณีย์ไป ไปรษณีย์มันโกงก็จบนะ เราทำของเราเอง ใจของเราทำเองเป็นของเราเอง ไม่ต้องฝากใครไป มันรู้ของมัน มันชัดเจนของมัน แล้วถ้ามันทำจนเป็นนิสัยนะ นั่งสมาธิภาวนาใครต้องเห็น

หลวงตาท่านพูด ถ้าภาวนาให้ใครเห็นนะมันไม่ชด้าง

ไอ้พวกเราอวด ถ่ายวิดีโอออกทีวีกันเลยนะ ไอ้โฮ! นักภาวนาชั้นหนึ่ง นักภาวนาชั้นเอกของท่านเข้าป่าเข้าเขา เห็นไม่ได้ ถ้าเห็น ไม่ชด้าง

นี่เวลาความจริงๆ ความดีใครต้องเห็นกับเรา แต่เราสู้ ปัจจัยตั้ง สันติภูมิจึงนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ ครูบาอาจารย์เราเวลาดวงตาเห็นธรรมอยู่ในถ้ำในป่าในเขา ในที่สงบสงัด ไม่ต้องให้ใครมาชื่นชมทั้งสิ้น

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ให้เหตุมันสมควรเถอะ กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรม

กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมเป็นกลิ่นของธรรมชาติ กลิ่นของน้ำหอม กลิ่นของน้ำอบมันต้องสร้างขึ้นมา แล้วหอมชั่วคราว แต่กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันเป็นธรรมชาติ มันอยู่ของมันยั่งยืน มันเป็นสัจจะความจริงของมัน แล้วพระปฏิบัติเขาไม่ต้องการด้วย เขาต้องการปัจจัยตั้ง สันติภูมิจึง แต่คุณงามความดีมันหอมมันกระจายไป นั่นมันเป็นกระแสสังคม ไม่ใช่ความจริงด้วย

ความจริงคือในใจดวงนั้นต่างหาก ความจริงคือหัวใจดวงนั้นต่างหาก หัวใจที่มันทุกข์มันยากแล้วมันได้สัจจะมันได้กายของมัน มันได้เป็นสัจจะความจริงขึ้นมา นั่นหัวใจดวงนั้นมีคุณค่าเห็นใหม่ อุตตสมบัติ สมบัติส่วนตน สมบัติแท้ๆ ของมนุษย์ เอวัง